СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 116. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 20-го травня, 1937. VOL. XLV. No. 116. Jersey City, N. J., Thursday, May 20, 1937. THREE CENTS

КОМІТЕТ КОНГРЕСУ ПРОТИ СУДОВОГО ПЛЯНУ

ВАШИНГТОН. — Судейський комітет конгресу вже подав повній палаті рапорт зо своїх розслідів над проєктом президента Рузвелта про реформу федерального суду.

У цім рапорті більшість комітету, зложена з 10 членів, заявляється проти проєкту, а меншість, зложена з 8 членів, за проєкт.

Є це поважний удар у плян президента. До того цей рапорт показує на поважне розбиття в рядах Демократичної Партії.

ЧЛЕН НАЙВИЩОГО СУДУ ЙДЕ НА ПЕНСІЮ.

ВАШИНГТОН. — Вилис Вен Дівентер, один з членів найвищого суду Злучених Держав, вислав до призедента Рузвелта лист, у котрім заявляє, що він хоче йти на пенсію. Він має вже 78 літ. У найвищому суді служив 26 літ.

При тій нагоді суддя подав ґазетярам заяву, що він стоїть за Рузвелтів проєкт реформи суду.

СУМНІВАЮТЬСЯ В УХВАЛЕННЯ ФАРМЕРСЬКОГО ЗАКОНУ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив ґазетярам, що він стоїть за те, щоб конґрес ухвалив вироблений департаментом фармерства плян фармерського закону, що нормує торговлю збіжжя, одначе він не буде настоювати на те, щоб цей закон конґрес конечно ухвалив цього року.

Супроти цього ухвалення фармерського закону на цій сесії вважають сумнівним.

РОЗКРИВАЮТЬ ВЕЛИКИЙ АСЕКУРАЦІЙНИЙ РЕКЕТ.

НЮ ЙОРК. — Федеральний уряд арештував тут 14 осіб, що належать до так званого асекураційного рекету, котрий натягнув великі асекураційні підприємства на грубі міліонові страти. Між арештованими є один лікар і два адвокати.

Уряд каже, що обманці напували своїх „клієнтів" наркотиками й трунками, як перегонові обманщу напувають перегонових коней.

ЗА ЛІКАРСЬКІ ОГЛЯДИНИ ПЕРЕД ПОДРУЖЖЯМ.

НЮ БРОНСВИК (Ню Джерзі). — На Нюджерзькій конвенції Венеричних Недуг ухвалено резолюцію за те, щоб домагатись ухвалення стейтового закону, на основі котрого кожна особа перед своїм подружжям має бути оглянена, чи не має венеричної недуги.

Д-р Меґейфі, стейтовий директор здоровля, говорив у своїм звіті, що в стейті Ню Джерзі померло останнього року внаслідок сифилиса принаймні 4,000 осіб.

БОРОТЬБА ЗА ПРЕДСТАВНИЦТВО СТАЛЕВИХ РОБІТНИКІВ.

ПИТСБУРҐ (Па.). — Як представники підприємства „Крусибл Стіл Корпорейшен оф Америка" конферували з представниками „Організаційного Комітету Сталевих Робітників", звязаного з Комітетом для Промислової Організації, компанійна юнія цього підприємства внесла до Краевої Ради Промислових Відносин домагання, щоб Рада зарядила між робітниками підприємства голосування над тим, хто має цих робітників представляти.

ЗА ЮНІОНІЗАЦІЮ ФОРДОВИХ РОБІТНИКІВ.

ДІТРОЙТ (Мішиґен). — Юнія „Юнайтид Автомобіл Воркерс оф Америка" видала заклик до всіх своїх відділів приступити до кампанії за приєднання до юнії всіх робітників, занятих у фабриках Форда.

Юнія має 200,000 членів. У фабриках Форда працює коло 150,000 робітників.

Форд видав проти юнії публичну відозву, котру юнія називає спробою відстрашувати робітників від юнії.

КАРДИНАЛ ТАВРУЄ ГІТЛЕРА.

ШІКАҐО (Ілиной). — Римо-католицький архиєпископ, кардинал Мунделайн, виступив у своїй промові перед 500 достойниками й духовниками своєї дієцезії з гострими словами осуду проти німецького націстичного уряду за його кампанію проти католицького духовенства.

Кардинал Мунделайн, котрий самий є німецького роду, говорив, що кампанія націстичного уряду проти черців це частина боротьби цього уряду проти католицької церкви за посідання дітей. Він казав, що німецький уряд добився від німців послуху тільки в той спосіб, що заставив кожну другу особу шпигувати проти інших та знищив усяку горожанську й релігійну свободу.

РОДИННА ТРАГЕДІЯ В ЗВЕНИГОРОДІ.

У Звенигороді, повіт Бібрка, трапилася жахлива трагедія на тлі родинних непорозумінь. 32-літній селянин Степан Литвин побив тяжко вилами свою жінку Катерину й викинув її з мешкання. Опісля побив свого тестя, Мих. Головатого, й також його викинув. Вкінці Литвин замкнувся сам дома, підпалив мешкання й підрізав собі горло. Згоріло ціле господарство Литвина (дім, стайня й стодола), вартости 1,100 зл. Вогонь захопив також сусіднє господарство М. Орача. Воно також згоріло. Втрата є 1,200 зл. Підчас ратункової акції раненого Литвина видобули з горіючого дому. Його відвезли до лічниці в Бібрці.

ЗЛІКВІДУВАЛИ КОНКУРЕНЦІЙНУ ПОЧТУ.

У Варшаві викрили приватне почтове бюро, закроєне на велику міру. Бюро в нелеґальний спосіб доручувало листи мешканцям Варшави й стояло на послугах кількох варшавських банків. Власником бюра був Олександер Бендер, що заанґажував 7 молодечих листоношів. Банки платили конкурентній почті 8 грошів від кожного повідомлення, а нормальна почтова оплата разом з відворотним потвердженням відбору є 30 гр. Денний оборот був кілька тисяч листів. Бендер заробляв 5 гр. на кожному письмі, що в сумі давало йому кілька тисяч злотих місячно. Бендера потягнули до карної відповідальности. Йому грозить кара 3 місяців вязниці й 3,000 зл. гривни. Окремо почта виступить проти нього на судову цивільну дорогу за відшкодування в квоті 50,000 зл.

ВІДКРИЛИ ЗЛОЖЖЯ ІНДУ НАД ЛАДОГОЮ В ФІНЛЯНДІЇ.

На схід від озера Ладоґа відкрили існування, дуже багатого зложжя благородного металю „інд". Ці зложжя, на думку фінських інжинірів, є такі багаті, що можуть стати одним з перших засобів фінського експорту. Мало відомий і зовсім рідкий первень „інд" відкрили за поміччю спектральної анализи 1863-го року.

КУДИЖ МАЄ ДІТИСЯ ЛЮДИНА?

На днях коломийське староство наказало впродовж 5 днів забратися з коломийського повіту просвітянському організаторові і диригентові хору в Березові Нижнім, В. Круковському, за „заколочування публичного спокою". Згаданий походить зі збаразького повіту, звідки недавно мусів забиратися на основі розпорядку про прикордонну смугу.

СЛОН — ЛАСУН.

Віденський цирк Буша уладив спеціяльну виставу для дітей. Дирекція замовила в одній цукорні 3 тисячі пампушків, щоби ними обдарувати по виставі своїх малих глядачів. Один слон, що чекав на коридорі цирку на свій виступ, занюхав пампушки у скрині, виважив хоботом віко і за 10 мінут зїв 1,500 пампушків! Других 1,500 пампушків врятувала припадково служба, коли ввійшла тут.

УРЯД ЗАБОРОНЯЄ УЧАСТЬ ЛЕТУНІВ У ПЕРЕГОНАХ.

Департамент стейту у Вашінгтоні повідомив французьку амбасаду, що він не думає давати американським летунам дозволу взяти участь у летунських перегонах, що мають відбутися незадовго в Парижі з приводу десятиліття перелету полковника Линдберга понад океан. Уряд стоїть на становищі, що такі перегони безпотрібно виставляють летунів на небезпеку втрати життя.

БУДОВА НАЙВИЩОГО БУДИНКУ НА СВІТІ.

В Москві почали будову найбільшого й найвищого будинку на світі. На цьому будинку поставлять статую Леніна. Будинок буде високий 420 м., а буде займати 110,000 квадратових метрів простору. Центральна саля будинку 100 м. В будинку знайде приміщення бібліотека з 500,000 томів. На висоті 320 м. побудують терасу, де стане 100-метрова статуя Леніна.

ПОКАЛІЧИВСЯ ПЕРЕД ТРИБУНАЛОМ У СУДІ.

У Львові судили О. Гука, що в товаристві якогось Янковського напав на В. Герца, тренера коней стайні Менчля на Персенківці у Львові. Герц мав при собі критичної хвилини 430 зл. Напад не вдався, бо на крик нападеного поліція схопила напасників. У хвилині, коли трибунал уже піднісся з місця та хотів піти до салі нарад, щоб нарадитися над висотою кари, Гук якимось відламком скла поранив собі шию й груди. Рятункове поготівля відвезло його до лічниці. Присуд проголосили в неприявності напасника. Гука засудили на півтора року вязниці, Янковського звільнили від вини й кари.

РИБНИЙ СТАВ НА ПРОСТОРІ 100 МОРҐІВ.

У Підвисоцькій, повіт Сянтин, почали працю при будові рибного ставу на просторі 100 морґів. До праці, що потреває три місяці, спроваджують робітників фахівців числом кільадесять з Мостиськ і Люблина.

МІЖНАРОДНЄ СПІВОЧЕ СВЯТО У БУДАПЕШТІ.

Краєвий союз мадярських товариств улаштовує з нагоди свого 70-літнього ювилею від 5. до 8. серпня міжнародне свято, на яке запрошує співочі товариства всіх країв. Товариства, які хотіли би брати участь у святі, а не дістали запрошень, повинні звернутись на адресу згаданого союзу у Будапешті.

РЕНТҐЕНОЛОҐІЯ І ПЕРЛИ.

Японські вчені хотіли обдекити своїм кранам томлячі й важкі лови перел і рішили пристосувати рентґенове проміння. Всі морські живини будуть пересвітлювати промінням Рентґена, щоби ствердити, до якої міри ці дрібні живини надаються до ловлі. Покищо перевели такі експерименти в лябораторіях біольоґічного інституту в Токіо. Небавом поширять ці досліди теж і на морські глибини.

УРЯД ВИКИДАЄ „НАТЯГАЧІВ".

Федеральний уряд почав у Ню Йорку кампанію проти „натягачів" („чізлерс"), що побирають від уряду допомоги, яких не потребують. З одного окружного бюра „Адміністрації Поступу Праць", кажуть, мають відправити 8,500 осіб.

ОБМАНЦІ В ПОЛІЦІЙНИХ ОДНОСТРОЯХ.

До фільварку Доргішки, ошмянського повіту (Виленщина), прибули три людці в поліційних однострояхі здогадні агенти, що зажадали від реемігранта Каз. Рутковського, щоб видав усі дорогоцінності та опісля зголосився до староства в Ошмяні по відбір забраних річей. Коли Рутковський зголосився другої днини в старості, обман виявився. По слідстві арештували сім осіб. Обманці набули згадані одности підчас продажу старих поліційних однострої в Вильні.

РЕКРУТУВАЛИ ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО УРЯДОВОЇ АРМІЇ В ЕСПАНІЇ.

На Познанщині в Яроціні поліція зліквідувала комуністичну групу, що займалася рекрутацією добровольців до урядової армії в Еспанії. Поліція довідалася, що з Каліша надїздить до Яроціна автобус з комуністами, спинила його в Яроціні, перевела в ньому провірку всіх осіб і пять зпоміж них арештувала. Арештованих перевезли до Каліша.

БАТЬКО ВБИВ СИНА.

В Горностаях, білостоцького воєвідства, кінь копнув у груди 16-літнього Ант. Василевського так, що хлопець упав на землю. Це розгнівало батька хлопця, що підбіг, і лежачого копнув ще кілька разів у бік та в черево так, що хлопець незабаром помер.

ЗНОВУ ПРОКОВТНУВ ЛОЖКУ.

Недавно придержаний під замітом обману Каз. Янковський у вязниці в Стрию проковтнув частину ложки. Опісля не хотів опісля піддатися. Тепер, сидячи знов у вязниці, проковтнув цим разом уже цілу ложку! Його відвезли до вязничної лічниці в Дрогобичі.

СМЕРТНИЙ БІЙ ПОЛЬОВОГО З БЕЗРОБІТНИМ.

В лісі коло Смеліна під Наклом (коло Бидгоща) звів польовий з двора в Смеліні, Бол. Станіславський, смертний бій з безробітним Фр. Квятковським. Підчас бійки Квятковський вирвав польовому фузію. Станіславський витягнув з кишені револьвер. По обопільній стрілянині оба згинули на місці.

СІОНІСТИ КУПУЮТЬ ЗЕМЛЮ В ПАЛЕСТИНІ.

В останньому часі ріжні сіоністичні організації купили більші терени в долині Йордану та Галилеї, так, що з попередньо придбаними теренами зможуть там помістити яких 150,000 жидів. Нова земля дуже плодовита і має гарний краєвид. На її викуп складалися жиди з цілого світу.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПЛЕБІСЦИТУ В СОВЕТСЬКОМУ СОЮЗІ

БУКАРЕШТ. — Тутешня ґазета „Капітала" в числі з 27 квітня ц. р. приносить таку телеграму з Женеви: „До Секретаріяту Ліги Націй вплинуло сензаційне прохання від Ліґи Прав Людини. Цим проханням Ліґа Прав Людини, що є організацією демократичною, вперше займає позицію проти Совєтського Союзу, просячи перевести серед населення України, Грузії, Криму, Азербейджану, Уралу, Кубані та ін. плебісцит, на той сам спосіб, що був переведений у Сарі. Щоб забезпечити волю населення в часі плебісциту, треба ті місцевости, що знаходяться нині під жорстокою окупацією, очистити з червоної армії. Прохання Ліґи Прав Людини подає, що Совети, експльоатуючи ці місцевости, забирають їхні багатства і накопичують засоби для підтримання світової комуністичної революції. Це прохання викликало сензацію і зробило велике моральне враження". Румунська ґазета, що подала цю телеграму, є комуністичних, просовєтських симпатій. Тому вона закінчила цю телеграму коментарем: „В совєтських колах є переконання, що демократичні елементи Ліґи Прав Людини є під впливом Троцького".

ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ АСОЦІЯЦІЇ.

ПРАГА. — Дня 19 квітня відбулися в Празі річні збори Української Наукової Асоціяції, на яких вислухано звіти управи наукової ради, доклад ревізійної комісії та вибрано виконні органи на біжучий рік. У часі звітів виявилося, що члени Асоціяції виголосили впродовж останнього року 19 наукових докладів на туманітарні, психольоґічні, правничі, економічні й інші теми. На наступний рік головою Асоціяції вибрано проф. К. Мацієвича, заступником проф. А. Яковлева, а секретарем проф. А. Грабину.

БІЛОРУСЬКИЙ ДІЯЧ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО УКРАЇНЦІВ.

ЛЬВІВ. — Визначний білоруський діяч, о. Адам Станкевич, помістив у великоднім числі „Діла" статтю, що обговорює білоруське положення під Польщею. В тій статті він між іншим пише: „Трудність загальної ситуації полягає в тому, що існує виразна тенденція зліквідувати не так окремі білоруські установи, як головно саму білоруську національну проблему. Хоч ця тенденція проявляється у щораз нових і ріжних, дуже драстичних прикладах, проте ми, білорусини, у своїй національній свідомости не заломлюємося. Велику ролю грає у цьому свідомість, що маємо моральну підтримку українського громадянства. Будучність білоруського народу тісно звязана з долею великого народу українського. Але й на білоруську теперішність українці могли би мати чималий вплив, коли би ще більше нами зацікавилися, втримували з нами звязки і помагали нам у наших тяжких національних змаганнях своїм великим досвідом".

З ЕСПАНСЬКОГО ПОЛОЖЕННЯ.

БІЛЬБАО. — Революційні війська проломили чергову фронтову лінію басків і на полудньово-східнім фронті посунулися пару миль вперед, забираючи місто Аморебієту. Положення міста Більбао стає чимраз критичніше. Уряд автономної баскійської републики поробив заходи, щоб на одному з англійських кораблів виїхати на територію Франції. Еспанська соціялістично-комуністична партія, хоч обурена на новий еспанський уряд за те, що призначив їй мале число міністеріяльних тек, рішила всетаки піддержувати новий уряд Неґріна у боротьбі з революціонерами. Супроти цього спільний фронт еспанських лівих елементів, з виключенням анархістів, які далі саботують теперішній уряд, укладається знов на старий лад.

ОСТАННЯ ПРОМОВА БОЛДВИНА.

ЛОНДОН. — Англійський премієр Болдвин, який небавом уступить з премієрства, передавши його Невілеві Чемберленові, виголосив перед „конференцією молоді британської імперії" промову, яка правдоподібно є останньою його публичною промовою в характері премієра. В цій промові Болдвин закликав молодь до участи в суспільнім життю й до виконання її громадських обовязків. Між іншим він сказав: „Дуже можливо, що я бачу тепер перед собою будучих великих політиків, князів церкви, великих поетів, великих бизнесменів, коротко, великих людей наростаючої ґенерації". А далі він сказав, що молодь повинна цікавитися політикою тому, бо впродовж наступних 25 літ політичні справи в світі будуть відгравати першу ролю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspap?r published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 8.-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted r mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРАВДИВА ДОРОГОЦІННІСТЬ

Хто був у Вашинґтоні підчас конвенції У. Н. Союзу, той наглядно переконався, що маємо в наших руках велику силу, та що цею силою є У. Н. Союз. Є це така орґанізація, з якою кожний числиться, яку можна використати серед урядових чинників і ріжних впливових людей для добра нашої іміґрації в Америці, як і для піддержки української справи в Европі.

У. Н. Союз є теж для нас великою школою. Правлячи цею народньою установою, ми вчимося правити самі собою. Дуже можливо, що ця школа не виглядає у практиці рожево, що вона може видаватися для тих, що виросли в Америці, немодерною, а може й цілком зайвою. Та правда є та, що це правдива школа, в якій ми виступаємо такими учениками, якими ми є в дійсности, у нашім власнім нутрі, з усіми нашими хибами, як теж з усіми добрими прикметами. Це тверда школа життя, це твердий шлях, який мусить бути пробитий і прочищений ніким іншим, а тільки нами самими. Так воно було в У. Н. Союзі, так є і тепер. І як бувало, так сталося й тепер: велика ідея вийшла в Союзі переможно. А захитаними вийшли тільки ті руїнницькі сили, що бажалиб нашу орґанізацію захитати і звести на бездорожжя. Отже переможцем виходить У. Н. Союз не так завдяки одиницям, якимсь особам, але головно завдяки тим великим ідеям, яких він держиться і яких чистоту береже.

Все те повинен тепер наш загал брати на увагу і радіти з цього, що ми в Америці виховали собі таку дорогоцінність. Всі Союзовці повинні бути горді з цього, що ми збудували таку велику моральну і фінансову силу, що наш ум і наше серце причинилося до того, що збудовано в Америці таку ідейну народню установу.

Та чи нам тепер кінчити справу на висловах радости? Ні. Як ідейна нація і як нація розумна, ми повинні як загал хоч тепер зрозуміти, що коли не вступаємо до У. Н. Союзу, то тим наносимо шкоду собі самим і цілій народній справі в Америці. І тому ми, Союзовці, повинні тегер братись наново за нове освідомлення української іміґрації, головно тої, що тут родилася, вказуючи їй, що обовязком кожної патріотичної й свідомої української людини є бути в У. Н. Союзі. І можна сказати, що особливим сумом повіватиме тепер з такої домовини, в якій спочиватиме такий українець чи така українка, про яких не буде можна проголосити, що вони Союзовці.

Отже держімося нашого У. Н. Союзу, нашої народньої й вічно живої сили в Америці. І допоможім йому стати ще сильнішим забором української народньої сили в Америці. Допильнуймо, щоб до Союзової Школи вписувалося щораз більше число нових учнів, бо з цеї школи, яку заложили і вели наші найкращі й найідейніші сили в Америці, виходило завжди для української іміґрації й української справи тільки добро.

КРАДІЖ УКРАЇНСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Коротка телеграма з Петербурга, вміщена в київських „Вістях" 23. квітня 1937 р.:

„В історично-лінґвістичному інституті вчора відбулося наукове засідання катедри історії російської літератури, присвячене 750-річчю „Слова о полку Ігореві". Відкрилась цікава ювилейна виставка. На ній представлений повний бібліографічний огляд усіх дослідів цього найвизначнішого памятника стародавньо- **російського** літературного епосу. Він охоплює понад 750 російських та чужоземних праць. Виставлено також примірник першого видання „Слова", переклади „Слова" і т. д.".

Відомо, що 1185 року Ігор, князь Новгорода на Сіверщині (тепер Чернігівщина) зо своїм братом Всеволодом захотів „напитися шоломом з Дону" і рушив на половців у „поле незнайоме" з своєю невеликою дружиною. Правду кажучи, похід цей був непідготований, князь Ігор не знав, яка сила була у половців, а тому, опинившись у дикому полі, став жертвою своєї необережности. Його військо було побите, сам він із сином попав у неволю до половців. З допомогою хрещеного половця Овлура Ігореві пощастило втекти з неволі, але син його, щоб вирватися з полону, мусів оженитися з дочкою половецького князя Кончака.

Цю пригоду описав невідомий автор у поемі, що зветься „Слово о полку (поході) Ігореві". Ґеніяльний поет умів такими чарівними красками описати цей нещасливий похід, що його твір захоплює кожного.

Коли 1800 року „Слово" було видрукуване, то всі найвизначніші критики, також росіяни, визнали цю поему за твір **український**. Російський поет Пушкін про це писав у своїх листах до українського історика М. Максимовича. Знаменитий російський критик Бєлінський писав, що „Слово про Ігорів похід" повстало в Україні. Зокрема він підчеркує, що щира, „лицарська" любов князя Ігоря до своєї дружини (вона була дочка галицького князя Ярослава Осмомисла) доказує „південне" походження „Слова". Бєлінський, сам москаль, уважав, що в російськім народі, з його грубими і некультурними звичаями, не могло бути такої щирої любови між мужчиною і жінкою, як це описано в „Слові". Правда, російська офіційна школа, граючи словами „руський" і „русскій", безпідставно присвоювала „Слово" москалям. Це відбивається, між іншим, також у театрі. В опері російського композитора Бородіна „Князь Ігор", наші севрюки й кияни ходять у личаках („лапті"), а не в чоботах, і постриженi, як московські селяни 19-го століття.

Коли прийшла революція 1917 року, то українці заявили свої права на свою культурну спадщину. Затихли були голоси росіян, що, мовляв, Київ — це їхня „батьківщина". Російські історики — Покровський, Пресняков, Любавський і ін. — почали шукати коріння московського народу на власній землі — на Московщині. 1926 року в Києві, в Українській Академії Наук, видано найкращу і найновішу розвідку про „Слово о полку Ігореві", українською мовою. Цю працю написав Володимир Перетц, член академії української та російської.

Але прийшла „Сталінська доба". Від 1933 р. Москва не тільки потайки, але вже відкрито піддержує російський націоналізм. В підручниках історії для советської школи читаємо, що в Україні в 12. столітті панували „русскі князі", звичайно, князь київський Володимир — теж прилучений до Москви і т. д. А це вже прийшла черга і до „Слова про похід Ігоря".

Н. С.

НОСОРІГ — ВОРОГОМ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.

Звірі, що живуть у далеких джунглях і не знають часто здобутків людської цивілізації, у зустрічі з нею почуваються ніяково. Така сцена боротьби первісного хижака з новітньою цивілізацією трапилась недавно в Африці на залізничій лінії Мольбаса-Найробі. Напроти льокомотиви у русі вибіг з джунґлів велитенський носоріг і з дивною завзятістю і розюшенням кинувся на паровіз. Ясно, що звір упав забитий, а його велитенське тіло треба було цілу годину усувати з залізничого шляху.

НОВІ ПЛЯНИ, ЯК ПОШИРЮВАТИ ПОЛЬОНІЗАЦІЮ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

(Для „Свободи").

„Не від нині бємо на тривогу, що в східній Малопольщі (цебто в **Західній Україні** — прим. К.) корчиться польський стан посідання". Так починає польський проурядовий часопис **„Ілюстровани Курер Цоденни"** статтю з пляном, як поширити та вкорінити польонізацію в Західній Україні.

Коли читаємо у вступі, що „І. К. Ц." називає Західню Україну „Малопольщею", коли дальше пише „русіні", а слово українець, українці бере в наводові знаки, то зовсім нас це не дивує. Адже цей щоденник найбільший україножер і його вже така роля є, що все, що українське, має лаяти, ганьбити, нищити й прямо тероризувати.

Та „стиль" „І. К. Ц." лишаємо на боці, а обговоримо, чого він хоче й чи має право він того хотіти, чого домагається. Взагалі, треба додати, що Західньою Україною і взагалі українською квестією останніми часами почали інтересуватися всі майже польські часописи. Очевидно, кожний із них старається якнайбільше злоби й клятви й ганьби на українців кинути, щоб таким робом якнайгірше представити нас чужинцям.

І той чужинець, що читає польську пресу, може собі уявляти українців як дикунів, ще гірших, як етіопці. Він, чужинець, по прочитанні отих хаотичних статтей не спроможен повірити в те, що ми маємо своїх ґеніїв, великих людей, вчених, різьбарів, мистців, поетів, — словом, ніяк не міг би погодитися з тим, що ми чейже не дикуни, а культурний нарід, що й подекуди перевищуємо своїх сусідів.

Замало костелів...

„Як уже нераз підчеркували ми, — пише „І. К. Ц.", ціла схіня Малопольща (!) є засіяна церквами, а костелів майже нема.

Питаємо:

Чи в великій Польщі знайдете хоч одну церкву, хіба побачите бодай одну нашу каплички?

Відповідь: — Ні! Не знайдеться!

Отже зовсім зрозуміле й оправдане, що українцям греко-католицького обряду не потрібно ні одного римо-католицького костела. На жаль, так не є — бо в українськьому селі надибуємо костели.

Та „І. К. Ц." не вдовольняється самим таким неоправданим „закидом" — він посувається іще дальше, й домагається, щоб повстав:

„Фундуш оброни польскосці" на кресах всходніх.

Як не можна словом, то грішми. І тут вони певні, бо вірять, що між українцями знайдуться чейже люди, що продадуть себе й брата.

Деж малиб дівати гроші з того „фонду"?

„Курєрові" відомо, що церква на наших землях велику ролю відіграє під цю пору, а щоби було протиставлення, то плянують з тих фондів будувати багато костелів та „Людових домів" саме на наших землях. Що більше? Бачить „І. К. Ц.", що замало адвокатів і лікарів-поляків є в Західній Україні та й скаржиться, що „вже від Ярослава (міста) почнаючи, вичувається брак польських адвокатів та лікарів".

Нам досить цього сказаного, щоб дещо справити курєрівські наклепи й представити,

як у дійсності є?

Пише „І. К. Ц.", що майже костелів нема. Та ми відважимося сказати, що їх є аж забагато на наших землях.

Багато є таких сіл, що мають біля 1,000 українських хат, а ледви 2—3 польські хати. І в таких селах є одна скромна церковця й величавий костел зо своїм священиком.

Пощож костела для кількох душ і пощо священика?

Але, коли ми бачимо поступовання польського священика в українському селі, то нам ясно, пощо він є і пощо костел стоїть.

Ось послухайте:

У нас так є, що український священик удержується з самої майже парохії. Тож не диво, що він за похорони, шлюби і т. п. каже собі бодай мінімальну квоту заплатити.

Тоді польський священик звертається до наших душ:

— Ходіть до мене, я вам дитину охрещу, я вам шлюб дам, я вам поховаю — і все даром.

Трапляється, що за голосом злиднів наші кидають свою церкву, бо там за дармо.

Щодо тих адвокатів і лікарів, то справа так мається: У кожному місті, що лежить у З. У., є 10% українців лікарів, а 90% є лікарів поляків і жидів.

Те саме є й з адвокатами.

Чи на наші землі ще замалий такий процент чужо-національних адвокатських чи лікарських сил?

З прочитаної статті в „І. К. Ц." дається завважити, що цілою парою хотять спольонізувати З. У.

А факти, що де не повернетеся, то їх зустрінете, вказують на те, що вони вже реалізують свої пляни.

Та нема двох думок, що ми на це є приготовані й що свідомі кожного їх кроку, будь явного, будь скритого, так, що не легко прийдеться сіяти сусідам своє зерно на нашій рідній Українській Землі.

К.

РОЗВИТОК МІСЦЕВОГО СЕПАРАТИЗМУ В СССР.

Офінор пише з Риґи:

Проти цього сепаратизму різко виступили „Ізв." в передовій статті з 22. IV, в якій між іншим пишеться: „Ніякий поважний советський робітник, коли він справді поважний державний діяч, не буде протиставити свій район цілому советському Союзові, становити понад усе хибно зрозумілі місцеві інтереси, ухилятися від виконання загально-державного пляну з огляду на свої льокальні міркування. Але є особи, а навіть цілі установи, для яких місцевий патріотизм вищий ніж державна карність. І часто ці люди знаходять підтримання в партійних орґанізаціях. Директор сталінградської контори „Ватозапчастьсбиту" А. Тріодський в інтересі области доконав шахрайства. На його зарядження укрито від інвентаризації найбільш потрібні резервові частини більш ніж на міліон рублів. Кермуючись тим же самим сталінґрадським патріотизмом, Тріодський іще раз обдурив державу, жадаючи від центру на 33 міліони резервоних частин, коли їх було треба лише на 10 міліонів. Місцева орґанізація не лише не виступила проти його державних вчинків, але навіть зробила все від неї залежне, щоб урятувати його від неприємних наслідків. Сталінґрадський суд намагався затерти цілу справу й усунув його лише з посади, на якій його вже не було. Союзний прокуратор скасував цей присуд і найвищий суд РСФСР передав справу сталінґрадському судові на перегляд. Цього разу Тріодський дістав рік вязниці, але умовно. Прокуратор і цей присуд скасував... Але справа не в шахрайствах Тріодського, а в тій протидержавній практиці, яка глибоко закорінилася в сталінґрадських орґанізаціях, що навипередки з судом сприяють злочинній акції одного з місцевих господарників". Отже „демократичний централізм", на якім збудовано сталінську „конституцію", зустрічає належний опір на немосковських землях.

Карло Чапек.

ЯК ПРОПАВ АКТОР БЕНДА?

(2)

Доктор Ґольдберґ був дуже поважний.

— Мамо, — с к а з а в — коли ви там другого вересня рано прийшли, не завважали ви я к о г о с ь незвичайного непорядку? Знаєте, чогось переверненого або виломаних дверей?

— Непорядок, — завважала Марешова — та непорядок був, як усе. Він, пан Бенда, був уже такий свинтюх, пане. Та якогось іншого непорядку то там не було, ні. Одначе, паночку, скажіть мені, де він міг іти, коли не мав на грішному тілі навіть шлийок?

Доктор Ґольдберґточнісенько стількиж знав, що й вона. З найсумнішими думками цим разом звернувся уже до поліції.

— Ну добре, — с к а з а в комісар, коли йому д-р Ґольдберґ оповів усе, що знав, — побачимо. Та щодо того, що ви говорили, що цілий тиждень замкнувся в хаті, необголений, немитий, розвернувся на канапі, заливався коняком, а потім пропав голий як святий турецький, то, пане, виглядало би, гм, на якесь . . .

— Б о ж е в і л л я, — промимрив д-р Ґольдберґ.

— Ну, — сказав комісар — с к а ж і м о самовбивство наслідком божевілля. Знаєте, щодо цього я навіть цьому не дивувавсяб.

— Алеж тоді знайшлосяб й о г о тіло, — завважав д-р Ґольдберґ напевно.

— А передівсім, як далеко міг би зайти голий? І навіщо брав би з собою куферочок? А авто, що ждало перед хатою. Пане, це мені щось виглядає на втечу.

— А що, — пригадав собі к о м і с а р — довгів не мав?

— Ні, — с к а з а в скоро доктор — себто Іван Бенда мав довгів стільки, що волосся на голові, але не брав того так траґічно.

— Або . . . с к а ж і м о, якийсь особистий скандал . . . нещасне кохання, або невилікувальна недуга, або взагалі якесь іще більше нещастя.

— Н а с к і л ь к и знаю — сказав непевно Ґольдберґ; я радше пригадав собі один чи два клопоти актора, одначе вони мали такий с л а б и й з в я з о к із невиясненим зникненням артиста Бенди, що задержав їх для себе. Всеж таки коли вертався додому — то самособою — поліція зробить, що в її силі — р о з д у м у в а в над усім, що знав у тій справі про Бенду. Не було того багато.

1) Бенда мав десь за кордоном шлюбну жінку, та про неї зовсім не дбав;

2) Мав якусь любовницю в Голошовичах;

3) Мав романсик, а радше так званий згіршуючий роман із панею Ґретою, жінкою великого фабриканта Корбеля. Пані Ґрета за всяку ціну хотіла виступати на сцені тай тому пан Корбель фінансував деякі фільми, в яких його жінка грала аж головні ролі. Було видно, що Бенда любовник пані Ґрети, що пані Ґрета всюди їздить за ним, навіть не скривається з тим, як належалоб. Останніми часами Бенда про ті справи ніколи не говорив. Погорджував усім із великопанською достойністю та цинізмом. Це с е р д и л о Ґольдберґа. Ні, с к а з а в собі доктор у душі безнадійно, в справі Бенди ніхто не визнається. Та хай мене не знаю що, коли це не є якась нечиста справа. Та це вже діло поліції.

* * *

Доктор Ґольдберґ не знав, що робить поліція, ні якими шляхами ступає. Ждав добродушно, що чейже щось дізнається. Від того часу минув уже місяць, а про Івана Бенду стали говорити в „часі минулім".

Раз вечором стрінув доктор Ґольдберґ старого актора Лебдушку. Балачка, самособою, зійшла на Бенду.

— П а н е добродію, це мистець із Божої ласки — згадував старий Лебдушка. — Тямлю його, як йому було ще дванацять літ. Ах, то то він грав Освальда! Знаєте, молоді медики заходили до театру, щоби побачити, як виглядає параліж! А п о т і м уперше грав короля Ліра. Пане, навіть не знаю, як грав, бо ввесь час я глядів на його руки. Мав вам такі ручища, наче вісімдесятьлітній дідуган, такі холодні, висохлі, нещасні руки — до нині не розумію, як він міг так їх змінити. Я також умію характеризуватися, та так як Бенда то ніхто не вмів. Це вміє оцінити лиш артист.

Докторові Ґольдберґові справляло мелянхолійну розкіш прислухуватися цьому некрольоґові, що його оповідав актор про Івана Бенду.

— Це б у в неабиякий мистець, п а н е — зітхнув Лебдушка. — Як він проклинав театрального кравця! „Я вам не заграю короля, — кричав — доки не дасьте мені чогось ліпшого ніж ті огидливі мережки!" Він, пане, не міг знести на собі ніякого театрального трику. Коли мав грати Отеля, то кажу вам уганяв по всіх крамницях старовинних річей, поки не знайшов відповідного перстеня в ренесансовім стилю. Той перстень мусів мати на пальці, коли грав Отеля. Говорив, що йому краще грається, коли має на собі щось правдиве. Це не була вже гра, то була попросту „реінкарнація" — сказав непевно Лебдушка, не певний, чи вжив відповідне слово. — А коли грав, був усе на перервах ординарний, наче муляр, замикався в ґардеробі, щоби ніхто не вивів його з такого стану. Тому то пив, так, що воно ділало на його нерви — сказав Лебедушка в задумі. — Я тепер іду до кіна, пане, — сказав на прощання.

— То я піду з вами — рішився доктор Ґольдберґ, бо не знав, що зробити з рештою дня.

Давали якусь морську фільму, о д н а ч е доктор Ґольдберґ не розумів навіть добре образу. Зі сльозами в очах слухав, як старий Лебдушка плів щось про Івана Бенду.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, подає до відома своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. травня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Просимо членів прийти точно і вирівняти свою належитість, щоб не наразитись на суспенду. На цих зборах делеґат дасть звіт з конвенції У. Н. Союзу. — С. Волчанський, предс.; М. Андрійчин, кас.; Іван Чепа, мол., секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ШУКАЙМО СЛОВА.

Як видно з української преси, вона має язиковий клопіт з питанням, як перекласти на українську мову анґлійську назву цеї нової форми боротьби робітників проти підприємців, що її американці назвали „сит-давн страйк”.

Одні перекладають це на „сидячий страйк”, інші на „окупаційний страйк”. Перший переклад має ту недостачу, що українська мова не дуже любить уживати дієприкметників теперішнього часу, а друга назва ту недостачу, що слово „окупаційний” латинського походження, отже воно вимагає саме стільки пояснення, що й анґлійське слово.

Один з делеґатів на останній конвенції У. Н. Союзу переклав „сит-давн страйк” на „сідайстрайк”. На мою думку, це найбільше вдатний переклад. Він зроблений на взір таких суто українських слів, як: перекотиполе, розплюйхліб, перебийніс, паливода, в котрих головне слово (тут „страйк”) обмежене другим словом, зробленим з наказової форми дієслова. Ця наказова форма тут дуже підходяча, бо вона добре віддає ситуацію: вона малює подію, як то керівники робітників у фабриці, замісць „Працюй!”, немовби кажуть: „Сідай!”

ЧИ МОЖЕ ВІН СКАЗАТИ ПРАВДУ?

Американцям часто приходиться чути від верховодів фашизму про вищість фашизму над демократією. Назагал не багато американці з цього собі роблять: усякий державний муж хвалить найбільше той політичний лад, у котрім він грає велику ролю.

Оноді Мусоліні у своїй промові перед „державною радою корпорацій” знов кинув каменем у напрямі демократії: „Можна би багато сказати про ці так звані великі демократії, починаючи від тої, що ще до останнього місяця нічого не знала або забороняла колективні робітничі контракти...”

Можемо догадатися, що Мусоліні мав тут на думці Злучені Держави: межею, про котру він говорив, було певно рішення найвищого суду Злучених Держав про конституційність закону Ваґнера.

Яка не була би політична система Італії, чи не є це справді скандалом, що ця велика демократія, якою вважається Америка, так довго не признавала робітникам виразно права орґанізуватися в юнії для колективних умов з підприємцями?

МОРЕ И ХАРАКТЕР.

На острові Бермуда заведено новий спосіб реформування хлопців-злочинців. Давніше, хлопців, що допустилися якогось злочину, замикано до звичайних тюрем. Тепер таких хлопців у віці від 9 до 16 літ, засуджених за злочин, висилають на острів Нонсач, де їм дають моряцькі уніформи й заставляють їх жити як моряків. Хлопці не лише сплять у гамаках, сторожать, встають як моряки, але й справді вчаться плавати невеличкими корабликами, а крім цього управляти землю, варити страву та навчаються якогось ремесла.

Уряд острова Бермуда каже, що хлопці дуже вдоволені зо своїх униформів та медалів, які вони дістають за добре поведення, а морська дисципліна робить з них відповідальних громадян.

Морська дисципліна — це зовсім інша дисципліна, ніж дисципліна селянська. Люди, що перейшли через неї, інакші люди, як ті, що перейшли через селянську дисципліну. Моряки ріжняться радикально від селян: селянин індивідуаліст; він навіть у нещастю покладається на себе самого, а моряк відзначається солідарністю: він усе покликається на ґрупу й самий готов за цілість життя віддати. Через те народи, в котрих є багато моряків, відмінні від народів, у котрих перевагу становлять селяни.

КОГО КЛИКАТИ.

Звідки походить це, що ми не можемо дати іншим людям ніякого признання, якщо ми в цьому ділі не брали самі участи?

В одній товаристві зприводу донесень про конвенцію пішли цікаві балачки. Деякі члени радувалися, що на бенкет, улаштований на конвенції, прийшло багато членів американського конґресу. Та знайшлися такі, що не могли бачити в цьому нічого замітного. „Ет, що то говорити?” — махнув рукою один ресторанник; „Прийшли... бо їх кликали. Кликали конґресменів, бо конґресмени з того самого ґенґу, що ті урядники, що їх кликали”.

„Справді”, — сказав один член цьому ресторанникові, „урядники не повинні були кликати конґресменів; вони ких „дишвашерів” (помийників).

ДИВОГЛЯДНІ ДВОБОЇ.

Іноді говоримо в жартах про двобій на вогкі ганчірки, не знаючи, що такий двобій не був би таким дивоглядом, зваживши, що в життї були справді дивоглядні двобої. Навіть дотеп одного з членів мадярського парляменту, який сказав, що вибирає як зброю до двобою гармати, блідне перед дотепом славного німецького вченого Вірхова, який запропонував канцлерові Бісмаркові двобій на... ковбаси. Ціла історія виглядала менше більше так:

Бісмарк образився якимсь гострішим словом Вірхова, який був його завзятим політичним противником, і визвав Вірхова на двобій. Славний учений подав у своїй лябораторії якийсь клуночок і заявив:

— Як візваний маю право вибрати собі зброю. Прошу цей клунок передати канцлерові. У ньому є дві ковбаси. В одній із них є трихіна. Хай його екселенція зїсть одну ковбасу, а я зїм другу.

Двобій не відбувся, бо Бісмарк зрезиґнував із такого оригінального способу сатисфакції.

Не менше комічний був теж двобій між відомим французьким критиком Сен Бев і фільософом Дібоа в Парижі. Коли оба противники станули на полі бою, пустився з неба сильний дощ. Тоді Сен Бев отворив зовсім спокійно парасолю і станув із пістолем в одній руці, а з парасолею у другій.

Коли секунданти запротестували, Сен Бев відповів зовсім спокійно:

— Пан Дібоа може мене застрілити, але не може приневолити мене набратись катару.

Підчас цього двобою Сен Бев зранив у ногу фільософа Дібоа і з триюмфальною усмішкою відїхав під отвореною парасолею.

Неменше комічний та одночасно трагічний був двобій двох білярдистів, які билися білярдовими кулями. Двобій закінчився дуже трагічно, бо один із противників ударив кулею так сильно другого, що забив його на місці.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 103, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 22. травня, в годині 7-мій ввечір, в гали парохіяльній, 1231 Вест Скат ул. Кожний член має бути на цих зборах, бо є важні справи до полагодження. Члени, що платять до тов. каси, мусять бути на цих зборах, бо інакше будуть карані згідно з ухвалою. — Михайло Адамчук, секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СЕНТРАЛІЯ, ПА.

Свято Тараса Шевченка.

Як по інших місцевостях у країні справляють річницю Тараса Шевченка, так і наші сентральські українці цього року гідно і достойно вшанували память Тараса Шевченка. Святочний концерт відбувсь у неділю, 18 квітня ц. р., заходом українського співацького товариства „Боян” в салі місцевої української католицької церкви.

Свято розпочали шкільні діти місцевої рідної школи відспіванням американського гимну „Майн Контрі” і „Тобі, земле моя”. Дальше шкільні діти продовжали свою програму під проводом учителя Н. Кісіля. Вони дуже гарно виконували ріжні пісні, як також ріжні деклямації, підібрані до святочної хвилі. Вступне слово виголосив о. Й. Дженджера, в якому подав коротко житепис Т. Шевченка. Потім діти продовжали програму, співаючи „Україно моя рідна”, „Ой чого ж ти почорніло, зеленее поле”, „Ой видно село”, „Там в горах Карпатах” і інші. Вірші виголосили: Анна Бродич, Софія Бугай, Катерина Надич, Марта Федьо, Олена Дудун, Настуся Волчанська. Дитяча частина була дуже добре виконана, як співи так і деклямації.

Другу частину програми виконав мішаний хор „Боян” під управою Н. Кісіля. Хор співав дуже тяжкі композиції а проте виконання було бездоганне. Видно було, що диригент вложив у підготову багато праці. Відспівано „Заповіт” Т. Шевченка, композиції Людкевича, а далі „Учітеся, брати мої”, „Реве та стогне”. Сольо „Ой Дніпре, мій Дніпре”, відспівав Е. Лаврів. Дует „Не чужого ми бажаєм” відспівали Й. Сидор і Е. Лаврів. Цілу поему Т. Шевченка „Тополя” віддеклямувала дуже гарно панна Анна Дудун. Святочний реферат виголосив п. Евген Ляхович з Ню Йорку. Бесідник переповів життя Тараса Шевченка та представив, у чому саме заключаються великі заслуги нашого кобзаря супроти нашого народу. Приявні приняли промову рясними оплесками.

Третю часть програми знову виконував хор „Боян”. Співав „Думи мої”, „Сміло, други, не теряйте”. На тему роковин уродин Тараса Шевченка деклямувала Анна Волчанська, а потім знову співав хор „Де Дніпро наш котить хвилі” і „Не пора”. На кінець відспівано український національний гимн.

Концерт цей випав дуже гарно і скріпив морально нашу громаду. Галя була виповнена людьми. Шкода тільки, що не прибули на це свято гості з сусідних громад, у яких подібні свята відбуваються дуже рідко. **Гість.**

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З приводу конвенції С. У. А.

На зборах Т-ва У. А. Горожанок, від. 41 Союзу Українок Америки ухвалено такі проєкти:

1) Збільшити річну вкладку до централі С. У. А. з $5 на $10, а це $5 адміністраційний фонд, $2 конвенційний фонд, $2 пресовий фонд, $1 народний фонд.

2) Вибирання одної орґанізаторки С. У. А. зовсім непрактичне, бо кошти поїздок по відділах завеликі, й нема чим їх покривати, а за одну поїздку і так не багато можна зробити, тому назначити орґанізаторок районових, і то в міру потреби, які булиб між собою у звязку і у звязку з централею. Вони працювалиб над приєднуванням відділів і всі враз пропаґанду за жіночу пресу.

3)В ціли зменшення конвенційних видатків відбувати конвенції що 4 роки, замісць що два роки.

4) Справа жіночої преси: Самостійно видавати газету під цю пору абсолютно неможливо, тому, що в касі нема фондів навіть на перше видання. А щоб навіть було чим покрити кошти, то хто заручить, що газета розійдеться в відповідній скількості? Чиж не памятаємо, як було з попередним виданням? Тому, що ми вже раз попеклися, то повинні підходити до цеї справи з певніщими даними, як дотепер. Треба перше всього підготовити ґрунт під пресу, вести пропаґанду в цім напрямі, переконати наше жіноцтво про потребу газети, зібрати передплатниць, зібрати трохи фондів (якщо перейде проект про збільшення вкладки, то буде початок), а тоді зачинати діло. Тов. Горожанок одноголосно підперло пропозицію редакторів „Ukrainian Chronicle”, яка виходить в Філядельфії, щоб видавати жіночу газету з цею газетою, себто, щоб мати свою редакторку, якаб редаґувала кілька сторінок, а видавати разом з „U. Ch.”. У цей спосіб ми малиб менше видатків і підпомоглиб „U. Ch.”, яка є дуже пожадана для нашої молоді.

За уряд: **М. Головата**, предс.; **О. Штогрин**, секр.; **Р. Кісь**, скарб.

ДУБ І ЛОЗА.

Стоїть могутній дуб і не боїться ні вихру ні бурі. Стоїть гордий, невгнутий. Хто йому що зробить? Гілля розпостер широко, вершками корони сягає понад усі дерева довкруги нього, а коріння запустив глибоко та широко в землю й стоїть непохитний.

А там у лузі над річкою стелиться гнучка лоза. Скільки разів дмухне вітер, вона клониться і хилиться до землі. Звідки він не віє, зі сходу, чи з заходу, з півночі, чи з полудня, теплий чи холодний, вона завжди гнеться й хилиться раз туди, другий раз в противну сторону, та дрожачи припадає своїм струнким станом до землі.

Твердий, непохитний дуб і гнучка лоза!...

Скільки то вчили нас колись у школі на тім прикладі, що краще бути в житті лозою, а не дубом! Бо лоза, гнучка небога, похилиться перед кожним грізним буревієм, припаде ниць до землі, навіть у болото, — а мине лихо, вона встає знову. А треба... то знову похилиться, і знову піднесеться. Отак омине всяке лихо, омине боротьбу і грізну силу...

А дуб — стоїть гордий, непохитний, шумить століттями понад лісами та змагається зі всіми вітрами. Але буває, що прийде черга і на нього. Надтягне буря велика, зареве й ударить з усією скаженою силою. І буває, що повалить гордого короля лісів. Вирваний з корінням, впаде великан з тріскотом на землю. А лоза... тільки притулилася до землі й нишком перечекала лиху годину.

Таке саме буває і в життї. Одні хиляться, а другі борються. Одні, гнучкі від лози... куди вітер віє... їм аби тільки перечекати десь у затишному куточку, у якійсь шпарі годину тяжкої боротьби. Їм аби тільки свою шкіру урятувати. Вони похиляться, зігнуться навіть у болото. А інші, немов кремезний дуб, гордий король лісів, стоять непохитно й змагаються зі всіми вихрами й буревіями. Вони радше впадуть поборені, але не зігнуться покорені!

Всяка буває деревина у більшому лісі... І гордий дуб, жилавий граб, крихкий бук і гнучка лоза.

Усякі бувають також люди в життї. І тверді, і мягкі, відважні й боягузи, непохитні, невгнуті й покірні, **герої і раби**. Кожний може вибирати, кожний сам може рішати, чим хоче бути. Чи хоче гнутися лозою й повзати по землі, чи хоче високо понад землю взноситися духом там, де звичайно віють грізні буревії, де треба змагатися з хуртовинами, де нема місця для гнучких і покірних.

Колись може й покірною лозою можна було жити. Сьогодні інші часи. Сьогодні в житті нема місця для покірних, гнучких. Їх міцніші при першій зустрічі затопчуть у своїм переможнім поході. Сьогодні в світі є місце лише для міцних — для міцних тілом і духом. Тому ми забудьмо старі казочки про гнучку лозу й покірне теля, котре дві корови ссе... Хай виють вихри, хай лютують грізні буревії, ми станемо непохитно проти них, мов кремезний дуб підчас бурі.

Станемо міцні духом та загартовані тілом, немов молодий могутній ліс, на захист рідної землі. — („Молоде Село”).

ТРАВЕНЬ І ЗДОРОВЛЯ ВАШОЇ ДИТИНИ.

(Подає д-р Джан Л. Райс, комісар здоровля міста Ню Йорку).

Відозви про опіку та здоровля дітей розіслано майже по всіх закутинах краю від початку травня, котрий призначено місяцем здоровля дитини, а саме, щоби пригадати родичам про вагу здорового стану малолітків. Хто тільки повинується цим добрим порадам, той може надіятися, що після того наступить значна поправа здоровля його дітей. Цей факт кожнорічно виявляється тим, як виказують записки, що смертність серед дітей зменшується.

Кожна дитина повинна знаходитись під лікарським доглядом, а особливо немовлята і діти передшкільного віку. Як тільки цей звичай увійде до практичного щоденного життя, тоді велике число дитячих недуг буде поборене. Підстава того догляду це періодичні тілесні оглядини родинним лікарем. Є це розумне практикування, котре дасть можливість матері повести дитину по шляху до доброго здоровля. Наступний крок це повинуватись поданим вказівкам лікаря.

Нижче подані десять добрих правил, котрі безпечно одобрить ваш лікар. Ось вони:

- 1. Повне нічне спання кожної ночі.

2. Відпочинок одну годину денно.

3. Кварта молока денно для кожної дитини.

4. Свіжі ярини й овочі кожного дня.

5. Забава на сонці.

6. Правильне видалювання калу.

7. Медична охорона перед дифтерією.

8. Часте змивання рук, правильний купіль.

9. Постійне збільшування ваги та росту.

10. Правильні догляди лікаря й дентиста.

ФЛІС.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестр. Любов, від. 37, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членицьь, що місячні збори відбудуться в пятницю, 21-го травня, точно в годині 7-мій ввечір, в У. Н. Домі. Просимо члениць прийти на ці збори. Делеґатка здасть звіт з конвенції. Довгуючі члениці мают вирівняти свій довг, бо в противнім разі будутьь суспендовані. — А. Погранична, предс.; А. Оґар, кас.; Е. Кардаш, секр.

МОНЕСЕН, ПА. Бр. св. Петра й Павла, від. 338, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в неділю, 23. травня, в годині 2-гій пополудні, в звичайнім місци. Делеґат о. Гр. Пипюк повернувся з конвенції і хоче обяснити членам, які ухвали запали на конвенції. Просимо тих родичів, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союзу, вписати їх на цих зборах. — М. Коваль, предс.; лько Фаль, кас.; ван Адамів, секр.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН ГЛУБІЧКА ВЕЛИКОГО, ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ПОВІТУ.

Трицять пять літ минуло від часу, коли наше село посвятою та працею здвигнуло читальню „Просвіти". І між вами, дорогі земляки, не бракує також тих, що, будучи тоді ще між нами, своїми руками помагали нам копати фундаменти; не бракує тих, які разом з нами носили камінь і сирівку під будову власної святині освіти.

Світова заверуха, що немилосерною рукою знищила культурні надбання нашого краю, не минула й Глубічка Великого та не пощадила нашої читальні. І хоч зруйнований будинок після війни, також при вашій видатній помочі, відновлено та покрито бляхою, то одначе час і війна зробили своє: наша читальня грозить заваленням та не надається до вжитку.

Як знаєте, дорогі браття, культурно-освітнє життя в нашому селі росте і розвиваєтьея, а проявом того є повстання Кооперативи, Кружка Рідної Школи, Сільського Господаря, Каменярів і жіночих товариств, та дальшого існування найстаршого нашого освітнього товариства „Просвіта".

Праця в згаданих товариствах, а тимсамим наша культурно-освітня праця може розвиватися дальше лише тоді, коли матимемо власний Український Народній Дім, у якім наші інституції знайшлиб приміщення.

Всі громадяни нашого села та представники наших товариств створили 17. січня 1937 р. Комітет Будови Українського Народнього Дому в Глубічку Великім, до котрого ввійшли: Андрій Копач, голова; Іван Грицай, заст. голови; Пилип Мазепа, секретар; Микола Сіменач, касієр, і як члени: Іван Романишин син Федька, Данило Кривий, Василь Пацій, Петро Вовк, Роман Зварич, Іван Копач і Лука Якимчук.

Комітет почав енергійну збіркову акцію, яка завдяки свідомости громадян нашого села увінчалася гарним успіхом, бо люди здеклярували коло 10,000 зл., з чого частину грошей уже зібрано. За ці гроші закуплено в громадськім уряді площу під будову, простору 930 метрів квадратових, виготовлено плян Українського Народнього Дому, який має коштувати 25,000 зл. Крім цього закуплено 2 вагони вапна та розпочато працю біля випалювання цегли.

Почате нами діло переходить нашу матеріяльну спроможність, тимбільше, що наше село після війни зубожіло і не може зложити більше грошей.

Тому звертаємося до вас, дорогі земляки, з горячою просьбою допомогти нам здвигнути наш Український Храм Культури в Старому Краї.

Віримо, що вам не байдужі добро і змагання вашого родинного села. Віримо, що вас журить майбутність нашого молодого покоління, для якого нововибудуваний дім буде огнищем свідомости й національного виховання. Віримо, що не пожалієте своєї лепти на таку благородну ціль.

Знайте, що від вашої помочі залежить успіх наших змагань, наших прямовань.

За Комітет Будови Українського Народнього Дому в Глубічку Великім: **Андрій Копач**, голова; **Микола Сіменач**, скарбник; **Пилип Мазепа**, секретар.

Як бачимо, брати наші на рідній землі, хоч переживають тяжкі часи, проте не спускають рук і стараються зарадити лиху. Нашим святим обовязком є відізватися з вільної землі Вашинґтона та подати їм помічну руку. Ми, односельчани Глубічка Великого, повинні подбати, щоб у часі Великодних Свят придбати трохи грошей на ту ціль. Також ми повинні заложити для тої цілі комітет і орґанізовано працювати в тому напрямі. Зацікавлених прошу звернутися на мою адресу.

Василь Ґолда,
220 9th Ave., New York City.

Малий Івась не любить рахунків. Все дістає лиху ноту. Раз пішов він із батьком до цирку, де між іншим написувалися тресовані пси рахунками.

— Бачиш, як цей пудель гарно рахує!—каже батько.—А тобі не стидно!?

— Так, тату, а прошу того пудля спитати щось із ґеоґрафії!

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ.

Питання: Іміґрант, що прибув сюди з візитою, одружився з американською ситизенкою і тепер думає виїхати за границю для одержання звичайної квотної візи для правного повороту на сталий побут. Він має тут сталу працю. Чи може він про цей факт згадувати американському консулеві, чи може це шкодить йому як „законтрактованому робітникові"?

Відповідь: Він може цілком сміло згадати про той факт, а саме, що має запевнену працю у Злучених Державах та предложити стій контракт праці або затвердження чи посвідку від свого працедавця на доказ, що він не стане тягаром суспільства. Департамент Праці видав розпорядок такого змісту, що коли чужинець бажає злучитися з подругою чи дитиною, які правно перебувають у Злучених Державах, може предложити письменну умову, що запевняє йому працю після його приїзду до Америки. Тому, що головна ціль приїзду це злука з ріднею, такий контракт не входить у розріз з приписами дотичних законів про контрактових робітників.

Питання: Я приїхала легально до Злучених Держав 1913 року, але у 1930 році не могла дістати посвідки мого приїзду. В 1936 році я одружилася з мужчиною, котрий тут родився. Чи можу набути американське горожанство без посвідки приїзду?

Відповідь: Як дружині американського горожанина вам не потрібно вибирати перші папери. Ваші свідки можуть свідчити, що знають вас усього три роки в Америці. Якби ви були одружились перед 24 травня 1934 року, вистарчалоб таких свідків, котрі вас знають усього один рік. Але тому, що ви прибули після 29 червня 1906 року, мусите виказатись посвідкою приїзду. Пишіть до Чужомовного Інформаційного Бюра, подаючи подробиці про свій приїзд до Америки. Ця інституція мабуть зможе помогти вам вишукати дату приїзду, або вкаже, як поступати при леґалізації тутешнього побуту в цілі одержання американського горожанства.

Питання: Я надибав оголошення про заочний курс приготування мужчин до праці у Заряді Соціяльного Забезпечення. Ціла справа виглядає мені підозрілою. Чи справді буде потрібно тисяч таких робітників?

Відповідь: Ваш сумнів має за собою певне оправдання. Заряд Соціяльного Забезпечення і Комісія Горожанської Служби Злучених Держав уже видали пересторогу перед фальшивими обіцянками, зробленими самозванчими „Заочними Школами Суспільного Забезпечення" та „Вправними Заочними Курсами" подібного типу. Ці школи і курси не мають нічого спільного з Зарядом Суспільного Забезпечення. Місця у бюрах суспільного забезпечення обсаджують людьми, котрі відповідають вимогам про горожанську службу. Під пору є поданих звиш 35,000 аплікацій на такі посади. Заяви чи обіцянки, що учасники „курсів суспільного забезпечення" автоматично дістануть працю, це звичайний обман.

Питання: Які є основні приписи законів про асекурацію безробіття у стейті Пенсилвенія?

Відповідь: Закон про відшкодування безробітних у Пенсилвенії обовязує працедавців одного або більше промислових або торговельних робітників. Тільки самі підприємці платять на той фонд, а саме: 0.9 відсотка з заробітньої плати 1936 року, 1.8 відсотка у 1937 році і 2.7 відсотка в 1938 році і пізніще. Найбільший тижневий бенефіт буде виносити 15 долярів, а найменший 7 долярів і 50 центів. Найдовший час плати сягає до 13 тижнів у році. Стейтовий Департамент Праці та Індустрії заряджує тою справою.

Питання: Живу у Злучених Державах від дитинства, а у стейті Міннесота звиш останніх сорок років, однак я ніколи не старався про американське горожанство. Мені тепер 62 роки життя. Не маю праці, ні грошевих ощадностей, ні кревних. Думаю, як би я міг дістатися на Аляску, там знайшов би працю. Як можна роздобути грошей на подорож?

Відповідь: Здається, що для вас неможливо дістати гроші на таку подорож. Якби ви мали близьких кревних на Алясці, котрі заґарантувалиб вам удержання, то Бюро Публичного Добра вашого повіту мабуть згодилосяб заплатити вашу подорож, тому не зашкодить запитати. Але, наскільки нам відомо, нема іншого бюра, котре такими справами занимається.

Коли вам буде 65 років життя, хоч ви не горожанин, уряд стейту Міннесота буде платити вам пенсію старих літ, тому, що ви жили там поверх 25 років. Девять стейтів мають подібні приписи законів про пенсії старих літ, за котрими чужинців не виключається від пенсій, якщо мешкали приписаний час. Число таких стейтів постійно росте.

ФЛІС.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(24)

Раз автом, інший раз мулами, або воловими возами Раґлян остаточно добився до міста Чічкастенано. Там першим його маневром було знайти собі помічників, на яких він мігби в цілости покладатися. Будучи сам чорним характером, йому не важко було піднайти собі двох слуг свого покрою. Це були два муляти. Вони вказали Раґлянові, де мешкає священик Дормунд.

О. Дормунда не було вдома. Раґлян рішився не тратити багато часу і забиратися до роботи. Та хоч як справно він укладав пляни, то проте деколи йому не щастило. Якраз у моменті, коли він підходив до дому священика, той чомусь вертався до свойого помешкання. В одній секунді Раґлян зорієнтувався, що робити. Він дав якомусь хлопчакові монету, щоб він попровадив священика в інше місце, немов би до хорого чоловіка.

Хлопчисько радісно схопив монету і побіг до священика. Не передбачаючи підступу, священик Дормунд поспішив туди, куди його спровадив хлопчак. Тепер Раґлян почав скоро ділати. Він почав підкрадатися до дверей помешкання. Та в тому моменті сплячий слуга священика отворив двері і побачив Раґляна. В однім моменті Раґлян розмахнувся і тяжким кулаком повалив його на землю.

Далі він дістався до середини і жадібними очима почав розглядатися за документами про зелену богиню. Його погляд упав на скриньку, що стояла на столі. Миттю він відчинив її і внутрі справді знайшов документи, що розкривали тайну зеленої богині. Його очи заблисли радістю і на хвилю він забув про все, що ділялося довкруги нього.